

Vážené čitateľky, vážení čitatelia. Nevieť, aké je to mať osemdesiat. Dušan Dušek, Peter Zajac a Ján Štrasser to už pár týždňov (ten tretí zatiaľ ešte len dní) vedia. „Žasnem, že som dospel k takejto méte, to som nikdy nečakal, takže sa na tom bavím, lebo čo iné mi zostáva,“ zhrnul svoj aktuálny životný pocit najstarší z trojice, „januárový“ Dušan Dušek. Spomenul však aj vďačnosť – za to, že sa „ešte môže dívať“. Ja zoči-voči osemdesiatke týchto troch pánov cítim takisto najmä vďačnosť. Nielen za to, že svoje životy nepremárnili a nepremárňujú, vďaka čomu úplne konkrétne obohacujú aj ten môj, ale tiež za to, že aj vďaka nim sa tejto číslice až tak neobávam. I zoči voči nim si uvedomujem, že ide najmä o jedno – či je človek ochotný byť otvorený tomu, kto a čo ho stretáva, a nechať sa tým inšpirovať a premieňať. Ďakujem za vašu otvorenosť, páni, vaše texty ju zrkadlia. Svedčí o tom aj prvé tohtoročné číslo Romboidu, venované Dušanovi Dušekovi, a svedčiť budú aj ďalšie dve. Tešme sa, že sa máme.

Márius Kopcsay získal Cenu Nadácie Tatra Banky za umenie

Jedným z laureátov 30. ročníka sa Mária Kopcsay stal vďaka románu *Dedo Lužko*, 12. februára si zaň prevzal Hlavnú cenu v kategórii literatúra. „Ide o o moju jedenástu knihu a k jej napísaniu ma inšpirovali starí rodičia, ktorí prežili 20. storočie so všetkými jeho režimami,“ vyjadril sa autor v nominantskom spote. Protagonistami príbehu, ktorý sa odvíja v dvoch časových rovinách, sú Rudolf Lužko – pre vnuka Dedoluško – kapitán pohraničnej stráže v produktívnom veku, a jeho vnuk „Kajoluško“, Karol Kotuna, v dospelosti pracujúci ako novinár. „*Dedo Lužko* je pre čitateľov, ktorí hľadajú literatúru o živote. Nie o jeho veľkolepých momentoch, ale o tých malých, každodenných, ktoré nás formujú najväčšmi. Mária Kopcsay zachytáva krehké momenty ľudskej existencie. Jeho portrét staroby a samoty je citlivý a zároveň nelichotivý, zanechávajúci hlboký dojem,“ napísala vo svojej recenzii pre Knižnú revue Katarína Šterdasová. Román je okrem iného aj originálnou konfrontáciou minulosti a prítomnosti. Mária Kopcsay priznal, že žiadna z čitateľských reakcií ho nepotešila viac, než tá od maturantky, ktorá mu napísala, že vďaka *Dedovi Lužkovi* pochopila generáciu svojich rodičov a starých rodičov.

O slovensko-čínskej láske

Elena Hidvéghyová-Yung rozpráva v januárovom podcaste Knižnej revue o svojej knihe *Mesačný starec mi zviazal nohy s čínskym mužom*: „Mala som voľnú ruku, lebo mi bolo jasné, že moji príbuzní v Číne si túto knihu čítať nebudú. Nebola som nútená brať ohľad na nič. Najcitlivejšie časti som ukázala manželovi a on s nimi súhlasil. Myslím, že aj preto, lebo vedel, že nik z jeho blízkych to čítať nebude.“ Témami rozhovoru, ktorý vedú s Dadom Nagyom, je autorkino tridsaťročné manželstvo s čínskym partnerom, denníkové zápisky, filozofia, viera, ale aj rasizmus, s ktorým sa stretli jej deti. No tiež intimita, sloboda vo vzťahu či to, prečo láska nemusí znamenať zdieľať jeden byt – ale porozumenie.

Denis, Denis – premiéra rozhlasovej adaptácie knihy Tone Revajovej

Príbeh o rodine, priateľstve a spolupatričnosti, ale i o problémoch a prekonávaní každodenných ťažkostí napísala Toňa Revajová podľa svojej knihy *Denis a jeho sestry* (Slovart, 2006 a 2017).

STVR uvidela novinku v rámci svojho vianočného programu. „Trocha som mala pocit, že sa moja hra *Denis, Denis* vysiela dostratena. Premiéru mala na Štefana ráno o ôsmej, keď ešte všetci spia,“ napísala nám autorka. „Príjemné prekvapenie prišlo o týždeň neskôr – Rádio Junior hru zaradilo do programu tak, ako má vo zvyku: od soboty do soboty každých desať hodín. Spolu 17 ráz. A aby toho nebolo málo, uvádzali ju ako tip škriatka Breptíka (maskota rádia, pozn. red.), čo je na Juniore naozaj veľká pocta.“ Ďalšia knižná postava Tone Revajovej – Johanka – bola zas stredobodom podujatia v Kultúrnom dome vo Vrbovom, ktoré sa konalo 4. februára. Po scénickom čítaní Kristíny Svitekovej *Johanka v Zapadáčiku* nasledovala beseda spisovateľky o tetralógii o Johanke s dvoma triedami trietiakov zo ZŠ Vrbové. Podujatie organizovala Mestská knižnica mesta Piešťany.

Dve dievčatá a spisovateľka tvoria spoločnú rozprávku

O múdrom dráčíkovi – tak znie názov rozprávky, ktorú Anastázia Kováčová píše spolu s 11-ročnou Lesankou a 6-ročnou Sofiou z Ukrajiny. „Zameraná je na životné prostredie a s dievčatá prichádzajú s mnohými vlastnými nápadmi,“ prezradila. Autorkinu knihu *Pretečený čas* približujúcu jej rodnú obec Telgárt čítali v januári v dvoch popradských školách žiaci štvrtého a piateho ročníka, a 15. februára o nej diskutovali členovia klubu dôchodcov v Telgárte. Do tajov Telgártskeho vodného mlyna zas prostredníctvom spisovateľkinej rovnomennej knihy prenikali štvrtáci zo súkromnej základnej školy v Poprade.

Soňa Gyarfašová pripravuje dokumentárnu sériu *Deti vojny*

Ako si pamätajú druhú svetovú vojnu ľudia, ktorí boli v tom čase deti? Ako vnímali, čo sa okolo nich deje? Novinárka a dokumentaristka Soňa Gyarfašová pripravuje s kolegami z STVR novú dokumentárnu sériu, zameranú práve na nich. 11. februára navštívila onedlho 95-ročnú Annu Deákovú z Poltára, ktorá si pamätá vyhánanie českých učiteľov aj perzekúcie židovských rodín. Na jar 1944 bola Slovenským štátom s rodičmi ako dievča odoslaná „na roboty“ do nemeckého reichu, konkrétne do dedinky pri Mníchove. Posledný rok vojny zažila bombardovanie a napokon zažila, keď cez ich obec prechádzal front s ruskými vojakmi, na čo má asi najhoršie spomienky. Rozprávali sa však aj o kadečom inom. „Ten život, keď sa pozerám späť, bola skôr prechádzka trnám ako cez ružovú záhradu. Ale človek nemá veci len tak na dlani, keď v živote prídu prekážky, treba sa ich snažiť prekonať,“ hovorí Anna Deáková.

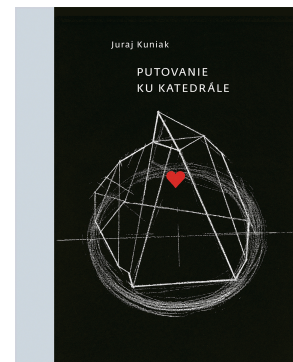
Výber z podujatí

Ako jediný európsky autor sa Peter Milčák ocitol na 15. ročníka festivalu *The Poetic Heart* v Dubaji: „Ak teda nerátam anglického básnika Marka Fiddesa, ten však v Dubaji žije. Každý z autorov čítal v rodnom jazyku, kým preklady básní sa premietali na plátno. Keďže súčasnú arabskú poéziu ani poéziu písanú vo farsí takmer nepoznáme, bola to zaujímavá skúsenosť.“

Juraj Kuniak s Janou Juhásovou 12. januára prijali pozvanie na besedu a autorské čítanie na gymnázium Milana Hodžu v Sučanoch. „Je to špičkové bilingválne gymnázium, jedno z najlepších na Slovensku. Dozvedel som sa, že predou mnou mali ako hosťku Zuzanu Čaputovú. Tak sme to s Jankou nechceli podceňiť, trocha sme sa na besedu pripravili. Všetko dobre dopadlo a ja som sa presvedčil, že existujú aj bystrí mladí ľudia, čo ma zakaždým pozitívne naladí. Čítal som tam básne z knihy *Putovanie ku katedrále* (Fraktál, 2025). Predtým som sa spytoval AI, ktoré bilingválne gymnázium je lepšie. Či to 'moje' na Poštovej v Košiciach, alebo Milana Hodžu v Sučanoch. Odpovedala mi, že jedno je lepšie ako druhé a v niečom sú obidva najlepšie – záleží od toho, čo si pod najlepším predstavujem,“ napísal pre Spravodaj Juraj Kuniak.

Hravú teóriu poézie spojenú s prezentáciou knihy *Slovníček z básničiek* priniesli v podobe dvoch prednášok a workshopu maturantom Strednej odbornej školy pedagogickej v Modre jej autorky Jana Juhásová a Silvia Kaščáková. Akcia s názvom *Báseň* je ako Popoluškin oriešok sa konala 14. januára. V kultúrnom hube Littera Revúca vystúpila 22. januára Jana Juhásová s dvomi prednáškami spojenými s workshopom. Kým *Príbeh slovenskej folklórnej rozprávky* bol určený stredoškólakom, *Psychológia rozprávky* aj širokej verejnosti.

O svojich skúsenostiach vojnej reportérky v Čečensku v rokoch 1996-99 porozprávala 4. februára Irena Brežná študentom Londýnskeho Inštitútu slavistiky a východoeurópskych štúdií (UCL, University College London, School of

Slavonic and Eastern European Studies). „Po mojom hodinovom ústnom referáte bola živá debata najmä na tému, ako sa autorka dostane na vojnu, čo k tomu treba a ako ľudia v Rusku reagovali na čečenský odpor proti ruskej vojnovej agresii,“ približuje spisovateľka, ktorej vo vydavateľstve Absynt vyšla pod názvom *Vlčice zo Sernovodska* kniha reportáží, portrétov a analýz o tejto ruskej koloniálnej vojne.

Zimné hody. Taký je pracovný názov pripravovanej tretej poetickej knihy Aleny Brindovej, z ktorej 12. februára čítala na jazzovom koncerte americkej speváčky a multiinštrumentalistky Esperanzy Spalding v Košiciach. Na podujatí, ktoré v rámci One Day Jazz Festival organizoval Martin Valihora, vystúpila aj poetka Zuzana Cascino.

Katarína Mikolášová mala 12. februára v bratislavskom kníhkupectve Martinus besedu o svojej knihe *Hus vo veľkomeste*, ktorá získala Cenu čitateľov Anasoft litera 2025.

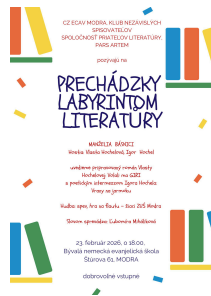
Mestská knižnica Mikuláša Mišíka v Prievidzi 16. februára vyhodnotila súťaž Čo si o tom myslíš?, ktorej témou bola najlepšia krátka recenzia úryvku z pripravovanej knihy Kataríny Mikolášovej. Do súťaže sa zapojili žiaci 9. ročníka, ale aj dospelí, prebiehala na Facebooku a Instagrame.

Eva Hančáková spolu s ďalšími dvomi členkami literárneho klubu Club Poeticum Nóvum navštívili 12. februára sociálne zariadenie v okrese Brezno – DSS Val'kovňa, kde s obyvateľmi zariadenia trávili čas rozprávaním a

recitovaním jej poézie. „Súčasne som darovala zariadeniu dve moje knihy. Nazdávam sa, že sme prítomným seniorom urobili radosť a dopriali príjemné chvíle s mojou poéziou,“ povedala autorka.

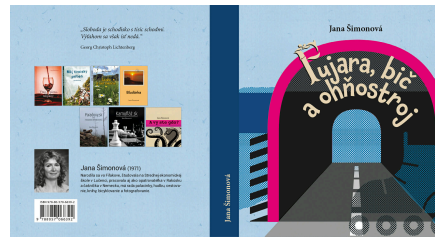
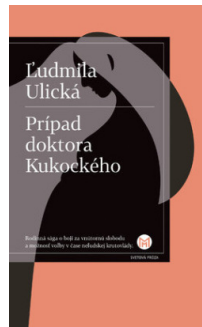
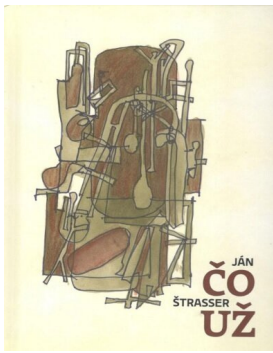
Srna pozerajúca na Polárku. Tak znel názov poeticko-hudobného vystúpenia Mily Haugovej a hudobného dua Robert Pospíš & Martin Sillay, ktoré sa konalo 15. februára ako súčasť otváracieho víkendú Európskeho hlavného mesta kultúry Trenčín 2026. 25. a 27. februára sa Mila Haugová venovala tvorivému písaniu so študentmi Gymnázia Jura Hronca a Gymnázia Bilíkova v Bratislave.

Manželia Hochelovci uviedli 23. februára na modranskej akcii Prechádzky labyrintom literatúry pripravovaný román Vlasty Hochelovej *Volali ma Giri* s poetickým intermezzom Igora Hochela *Vrany na jarmoku*. So slovom Ľubomíry Mihálikovej a za hudobného sprievodu žiakov ZUŠ Modra.

Nové knihy a preklady

Básnická zbierka Jána Štrassera *Čo už* (Petrus, 2026) je čiastočne rekapitulácia, čiastočne ironický pohľad básnika na jeho osobnú, ako aj na všeobecnú prítomnosť. Vtipný, niekedy až brskný autor rozosmeje, ale zároveň nastaví zrkadlo, v ktorom sa nevidíme veľmi radi. V januári vyšiel Jánovi Štrasserovi aj preklad románu Ľudmily Ulickej *Prípady doktora Kukockého* (Slovart). Rodinná sága o živote rodiny profesora medicíny Pavla Alexejeviča Kukockého, odohrávajúca sa na pozadí zložitej a rozporuplnej histórie sovietskeho Ruska od jeho vzniku do polovice šesťdesiatych rokov minulého storočia. Román vyšiel v roku 2001, v čase vrcholiacej demokratizácie postsovietskeho Ruska a autorka zaň dostala ruskú Bookerovu cenu.

Fujara, bič a ohňostroji – taký je názov novej knihy Jany Šimonovej, ktorá je už v tlačiarni.

Gabriela Rakúsová je v štádiu autorských korektúr so svojím novým dielom *S knihami*. Ide o teoretickú, esejistickú, vyše 170-stranovú knihu, ktorá vyjde ešte tento rok.

Madeline Vadkerty odovzdala rukopis svojej knihy *Writing for their Lives: Ordinary People Petition Slovak President Jozef Tiso during the Holocaust* do Purdue University Press v Indiane, USA. Kniha bude publikovaná vo februári 2027.

Milé členky a členovia, ďakujeme za príspevky, budeme sa tešiť na pozvánky na vaše podujatia, správy o vašich aktivitách či tvorbe. Živé a inšpiratívne predjarie želá Iveta Grznárová.

Spravodaj, 2. ročník, 1/2026

Internetový mesačník Asociácie spisovateľov Slovenska

Vydáva Asociácia spisovateľov Slovenska

Májkova 3, 811 07 Bratislava

IČO 55 091 407

DIČ 2122 093842

Šéfredaktorka:

Iveta Grznárová

Redakčná rada:

Peter Juščák

Ján Gavura

Igor Hochel

Webová stránka:

asociaciaspisovatelov.sk/category/spravodaj/

Elektronická pošta:

iveta_grznarova@asociaciaspisovatelov.sk